

Tatai Városkapu
Közhasznú Zrt.

T.: +3634 589 555

E.: info@tataivaroskapu.hu

W.: tataivaroskapu.hu

C.: 2890 Tata, Váralja út 4.

A „Tatai Fényes Forrásvidék fejlesztési iránya”, konceptió a tartalmi és műszaki fejlesztéséhez

2019.

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés és előzmények	3
1.1. Virágzás és hanyatlás	3
1.2. A Városkapu kora	4
1.2.1. A Fényes tanösvény, a kiemelt attrakció	5
1.2.2. A Fényes strand, a fejlesztendő kötelező	5
1.2.3. A Fényes szállás és kemping, a zászlóshajó	6
1.2.4. A Fényes műszaki állapota, az Achilles-ín	6
2. A térség turisztikai jelentősége.....	7
2.1. A térség természeti értékei	7
2.2. Épített értékek	8
2.3. Gasztro-kulturális vonzerő.....	9
3. A tatai Fényes Forrásvidék múltja és jelene	10
3.1. A forrásvidék egykor és ma.....	10
3.2. A forrásvidék adatai	11
3.3. A Fényes forrásvidék természetvédelmi terület	11
3.3.1. Helyi jelentőségű természetvédelmi terület.....	11
3.3.2. Botanikai értékek.....	11
3.3.3. Zoológiai értékek.....	12
3.3.4. A Fényes vizei.....	13
4. A Fényes Forrásvidék jelene és a fejlesztés iránya.....	14
4.1. A forrásvidék fejlesztésének fejlesztés alapvető célja	15
4.1.1. A felszíni vizek kínálata és rehabilitációja	17
4.1.2. Fényes strandfürdő szolgáltatás jelene és fejlesztése	18
4.1.3. Szállásszolgáltatás jelene és fejlesztése.....	20
4.1.4. Szauna jelene és fejlesztése	21
4.1.5. Horgászat jelene és fejlesztése	22
4.1.6. Búvárszolgáltatás jelene és fejlesztése	23
4.1.7. Fényes Tanösvény.....	23
4.1.7. A kerékpáros turisztika lehetősége.....	25
4.1.8. Családi és közösségi szabadidőpark	25
4.1.9. Vállalati és közösségi rendezvényhelyszín	26
4.1.10. További fejlesztési alternatívák.....	26
5. Összefoglalás	27

1. Bevezetés és előzmények

Tata természeti és az emberi tevékenység következtében létrejött adottságai mindig is arra ösztönözték az itt élőket, hogy lakóhelyük kiemelt szereppel bírjon a szabadidő eltöltésének tekintetében. Ez persze évszázadokkal ezelőtt még nem a „széles tömegek” privilégiuma volt, mégis elmondhatjuk, hogy akár a Zsigmond király építette vadászkastélyként sokkal inkább, mint hadászati céllal működő tatai vár, a falai alatt létrehozott hazai legrégebbi mesterséges tó, vagy az Esterházy család angolkertje, a szintén általuk létrehozott első hazai ügető mind a környezet inspirálta lehetőség kihasználása volt a felüdülés, szórakozás, a kultúra szolgálatában.

A tatai emberek jogosan büszkék városuk szellemi és épített örökségére, ami a megye kulturális, művelődési és turisztikai intézményi szerkezetében is visszatükröződött, és fedezhető fel ma is Tata több területen is kiemelt szerepével. Királyaink egykori személyes jelenléte, az Eszterházy család ránk hagyott javai, több szerzetesrend máig velünk élő kézzelfogható szellemisége, művészek és tudósok tatai gyökerei és tevékenységük mind a kultúra különös fontosságát tudatosították a tataiakban.

Így lehetett hosszú ideig Tata a megyei oktatás egyik, ha nem a legjelentősebb fellelője, de mindennek az eredménye az is, hogy Tata külön rendeletben meghatározva nem megyei jogú városként ad otthont a megyei múzeumnak is. Turisták százezrei látogatják a várost, hogy szemtanúi legyenek a rendkívüli természeti és épített környezetnek.

Ezt igazolja az is, hogy Tata sok olyan díj tulajdonosa, ami az élénk és „ápolat” szellemi élet eredményeként vívta ki az elismerést. Tata városa – a németországi Altöttinggel megosztva – 2013. április 26-án elnyerte az Európa Tanács Európa Díját, amit eddig Magyarországon mindössze egy nagyvárosnak, Szegednek sikerült elérnie. Többször ismerték el legmagasabb díjjal a város marketing tevékenységét, lett a Virágos Város verseny aranyérmese, kapott Becsület Plakettet, Európai Diplomát. Az ingatlanpiac egyik legjelentősebb hazai szereplője, az Otthon Centrum harmadik alkalommal publikált „életminőség-indikátora” elemzésből pedig az derül ki, hogy Tata ma Magyarországon a hetedik „legélhetőbb” város megelőzve Szegedet, Győrt, Debrecent.

Meggyőződésem, hogy a tatai adottságokban rejlő lehetőségek a mai napig és a jövőben is messze túlnyúlnak a „kellemes kisváros” csupán a lakosság jó közérzetét biztosító keretein. Tata öröksége olyan nemzeti kincsünk, ami egyediségében és páratlanságában a megfelelő fejlesztésekkel, és működéssel a legjelentősebb hazai turisztikai vonzerők sorába emelkedhet!

A tatai Fényes Forrásvidék régen is, és mára ismét Magyarország egyik legizgalmasabb természeti jelensége, ami a látványon kívül a turisztika és szabadidő eltöltésének területén páratlan lehetőségek kiaknázását kínálja.

Ebben a dokumentumban a forrásvidék adottságait, a múlt és a jelen helyzetét és az előbbiekből eredő fejlesztési lehetőséget vázolom fel egyfajta koncepció részletességében és mélységében.

1.1. Virágzás és hanyatlás

A Fényes Forrásvidék (Fényes fürdő) hosszú időre visszanyúló történetében a működési jellemzőket tekintve több szakaszt is megkülönböztethetünk. A fürdőfunkció százéves múltjában kétségkívül az elmúlt néhány évtized játszotta a főszerepet, leginkább a ma is jellemzően fennmaradt 30-40 éve kialakult infrastruktúra létrejöttével, ami korának valóban büszkesége volt, annak ellenére, hogy a tatabányai bányászat következtében éppen a terület legjelentősebb attrakciója, a felszíni forrásvízhozam addigra már kritikusan lecsökkent.

A strandszolgáltatás igénybevétele túlnyúlt a tatai, és környékbeli lakosság körein, szállásszolgáltatása pedig a holland kempingturista nagyszámú érkezésével fénykorát élte.

Alig van felnőtt tatai, aki ne tekintene a Fényes fürdőre úgy, mint gyermekora nyarainak meghatározó élményére, és valóban, a természeti környezet messze kiemelte az akkor még nem túl jelentős számú konkurencia sorából a Fényest.

Nem csak a szállás és a strand büszkélkedhetett szép eredményekkel, sok közösség talált szabadidős tevékenységéhez otthont itt, és néhány közülük vetette meg mind a mai napig stabilan a lábát, mint a horgászok, vagy a bűvárok is.

A kétezres évek első évtizedében alapvető változások történtek. A bányászat megszűnésével visszatértek a források, ami a Fényes forrásvidéket mélyen megváltoztatta a maga problémájával és lehetőségeivel, új kihívások elé állítva a tulajdonost, illetve a mindenkori üzemeltetőt. A másik tényező a szabadidős és turisztikai piac alapvető átalakulása. A holland kempingezők eltűntek, a gazdasági válság következtében is erősen visszaesett a forgalom. A legnagyobb gondot viszont az infrastruktúra fejlesztésének, a beruházásoknak a részbeni elmaradása, mert bár történtek felújítások, mint pl. az amorf- és gyermek medence kialakítása, az időközben egyre másra létrejövő élményfürdők, strandok versenyében ez kevés volt a régi fény megőrzéséhez.

Elmondható, hogy bár a strandszakma szerint is a szabadtéri strandfürdők mindössze a lakossági strandszolgáltatási igény közhasznú módon való kielégítésére képesek, a Fényes üzemeltetője még ezen a szinten sem tudta a közmegelegedés és a fenntarthatóság sikerével működtetni a létesítményt.

A műszaki háttér, a gépészet, az épületek előregedtek, egyre több nehezen orvosolható műszaki problémát okozva, funkcionalitási minőségük egyre romlott, elavult. A még nyomaiban fellelhető közösségek mellett a Fényes már csak a legkitartóbb tataiakra számíthatott igazán.

Az új kitörés lehetősége a 2014-ben átadott Fényes tanösvénnyel adódott.

1.2. A Városkapu kora

A Tatai Fényes Forrásvidéken 2014-ben adták át a Fényes tanösvényt, ami egyediségét, és ebből eredően vonzerejét tekintve évtizede óta a legjelentősebb beruházás volt. Létrejöttével a Fényes visszatért a turizmus térképére, és feltárta azokat a lehetőségeket, amelyek újra a méltó helyére emelhetik a tatai Fényest.

A tulajdonos a tanösvény üzemeltetésével a Tatai Városkapu Közhasznú Zrt-t bízta meg, így ettől a pillanattól egy ideig a Városkapu a strand tőszomszédságában szoros partnerségre „kényszerült” a fürdőüzemeltető Fényes Fürdő Kft-vel. A tanösvény működtetésének első éveiben a Városkapu kreatív vezetőségének lehetősége nyílt megismerni a forrásvidékben rejlő „energiát”, és arra a következtetésre jutott, hogy a Fényes bár válságos állapotban van, a Városkapu turisztikai szellemi tevékenységével meggyőzheti a tataiakat arról, hogy miként lehet azt úgy átalakítani, fejleszteni, hogy a Fényes Forrásvidék az ország egyik legjelentősebb turisztikai vonzerejévé válhasson. Ennek érdekében tett lépést arra, hogy a Fényes Fürdő Kft. beolvadjon a Zrt-be, és így a teljes terület üzemeltetése a Városkapu feladata legyen. A tulajdonos döntése alapján ez 2016. nyarára megtörtént.

A üzemeltetés „városkapus” célja tehát:

- a Fényes Forrásvidék üzemeltetésében növelni a turisztikai, városmarketing szemléletet, eszerint meghatározni a célokat,
- a válságos helyzet (műszaki, foglalkoztatási, stb.) megőrizni a meglévő szolgáltatásokat, azoknak minden elemét (*strand, szállás, búvár, horgász*)
- sőt lehetőség szerint fejleszteni, bővíteni a szabadidős és egyéb szolgáltatások körét (*Fényes napközi, táborok, íjászat, céges rendezvények*),
- javaslatot tenni a tataiak számára egy fenntartható, korszerű, kiemelt jelentőségű létesítmény jövőbeni létrehozására

A fényes működtetésében a Városkapunak 2019-ben hároméves tapasztalata van.

1.2.1. A Fényes tanösvény, a kiemelt attrakció

A tanösvény az elmúlt három évben bebizonyította, hogy az egyedi adottság és a megfontolt, jól kitalált hozzáadott emberi tevékenység a termékfejlesztés mintapéldája lehet. Az egyedi természeti környezet, a látvány, és az azt bejárhatóvá tevő pallósétány az egyik leglátogatottabb létesítményünk, de emellett a legfontosabb szerepe, hogy a Fényes minden szolgáltatásának, szállásnak, stb. jelentős mértékben növeli az ismertségét, azzal forgalmi jellemzőit.

	Bevétel:	Látogatottság:
2016:	13.422.405 Ft	18.064 fő
2017:	17.537.546 Ft	24.770 fő
2018:	24.906.825 Ft	31.428 fő
2019. szeptember 30-ig:	26.179.768 Ft	32.860 fő

A fenti adatokból megállapítható, hogy a tanösvény eredményei a nyitóévtől kezdve folyamatosan emelkednek.

1.2.2. A Fényes strand, a fejlesztendő kötelező

A strandszolgáltatás a létesítmény legdrágább, legkörülményesebb és legtöbb odafigyelést igénylő szolgáltatása, ugyanakkor a leginkább kiszámíthatatlan eredményekkel bíró létesítménye. A legfontosabb és legnehezebb cél a Városkapu összes feladatát tekintve a fürdőszolgáltatás évről-évre történő megfelelő minőségű biztosítása.

Az adatokból kivehető, hogy folyamatosan csökken a szolgáltatás igénybevétele, aminek az oka többféle szempontból indokolható, ugyanakkor biztos, hogy a fejlesztés alapvetően szükséges a tendencia megfordításának érdekében

	Bevétel:	Látogatottság:
2016:	26.037.550. Ft	29.727 fő
2017:	33.081.848. Ft	38.031 fő
2018:	24.568.890. Ft	28.282 fő
2019.:	22.081.852. Ft	24.377 fő

1.2.3. A Fényes szállás és kemping, a zászlóshajó

A Fényes szálláshelyei képezik a finanszírozás egyik legfontosabb lábát, és a jövőben ennek még nagyobb szerepet kell kapnia, hiszen a jelenlegi működésre erős szeszonalitás jellemző, ugyanakkor a szállások fejlesztésével, egész évre történő működési kiterjesztésével nem csak a szállások forgalma növelhető jelentős mértékben, hanem az arra épülő szolgáltatásoké is.

A Városkapu működési ideje alatt a szállások minőségének szinten tartása is erőn felüli feladatnak tűnik, hiszen az igénybevételből eredő romlás rendkívül magas, mégis elmondható, hogy a szakemberek marketingtevékenysége, és a tanösvény iránti érdeklődés szekunder hatásaként jelentős növekedést értünk el.

	Bevétel:
2016:	14.519.713. Ft
2017:	18.881.000. Ft
2018:	24.442.429. Ft
2019.:	28.545.850. Ft

Szállások tekintetében a legfontosabb cél, hogy az igénybe vehető szolgáltatások párhozamos fejlesztésével, a szálláshelyek megfelelő, célcsoportokra optimalizált, téliesítést is magában foglaló fejlesztésével az igénybevétel jelentősen növelhető a jelenlegihez képest.

2019.

Május:	869 vendégéjszaka,	24,37 %
Június:	1676 vendégéjszaka,	48,57 %
Július:	2240 vendégéjszaka,	59,15 %
Augusztus:	1476 vendégéjszaka,	41,40 %
Szeptember:	475 vendégéjszaka,	13,41 %

1.2.4. A Fényes műszaki állapota, az Achilles-ín

Bár a Tatai Városkapu Közhasznú Zrt. feladatai alapító okirata alapján nem feltételeznek jelentős műszaki személyzetet, ugyanakkor a kezelésében levő létesítmények, de főleg a Fényes, annak műszaki állapota, általános karbantartási igényei a legnagyobb és a legtöbb gondot okozó területe tevékenységünknek.

Az épületek és kiszolgáló rendszerek elavultsága, elöregedése mellett a mindent megelőző megoldást igénylő feladat a vízvezeték műszaki állapota.

A terület, a felszíni vizek több évtizedes elhanyagolása a tavak, vízfolyások iszappal, szerves anyaggal való feltöltődését okozta. A terület szolgáltatásainak működéséhez, látvány- és élővilágának megőrzését a megfelelő víztömeg biztosítását csak a vízszint emelésével tudjuk elérni, ami viszont azoknak a vizeknek a visszaduzzasztását is eredményezi, ahol ez kifejezetten veszélyezteti a kialakult vegetációt, például a tanösvény égeresét, extrém mértékben növeli a talajvíz szintjét, belvizesedéshez vezet, aminek a strand-, szállás és egyéb szolgáltatások eszközeinek a súlyos károsodása lehet a következménye. A megoldást a vizek teljes rehabilitációja jelentené, a medrek kotrása, ami lehetővé tenné a felszínre törő víz biztonságos távozását a területről.

További gondot jelent és megoldást sürget a Fényes Strandfürdő és Kemping villamos-, víz- és csatornarendszere, strandgépészete, épületeinek rendkívüli „túlhordottsága”, elavultsága. A létező

problémákat a Zrt. önerejéből nem fogja tudni megoldani, a jelenlegi állapot konzerválása megállapításunk szerint nem lehetséges, egy esetleges működést akadályozó vis major elkerülésével is extrém módon emeli a fenntartás költségeit, ugyanakkor a szolgáltatások minőségének romlásával csökkenti a bevételi oldalt!

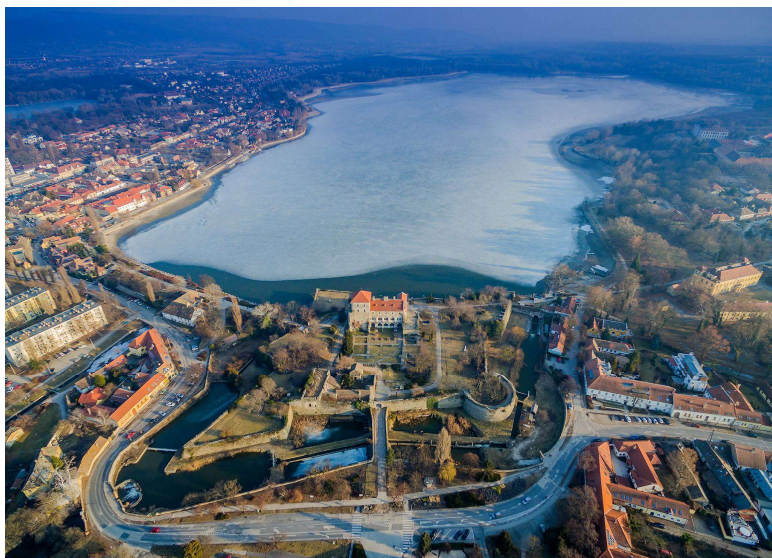
2. A térség turisztikai jelentősége

Tata egyedülálló természeti adottságai és épített öröksége, bevezetett nagyrendezvényei, sportlétesítményei, nagy hagyományokkal rendelkező művészeti és mezőgazdasági oktatási intézményei magában hordozzák a térség turisztikai központtá válásának lehetőségét. Ez mind kiváló alap a széles termékpaletta kialakítására és egy egész éves mozgalmas kisvárosi élet megteremtésére. E gazdag örökség kiemelt eleme az a természeti környezet, melynek megőrzése különösen fontos Tata és térsége szempontjából.

A turisztikai központ szerep egyúttal azt is jelenti, hogy a Tatai kistérség többi településének (Baj, Dunaalmás, Dunaszentmiklós, Kocs, Naszály, Neszmély, Szomód, Tardos, Vértesszőlő) ezirányú fejlődésének is motorja tud lenni.

2.1. A térség természeti értékei

Az ENSZ 2010-ben meghirdette a Biológiai Sokféleség Világévét. Ehhez kapcsolódva egy nemzetközi projekt keretében Magyarországon pályázatot írtak ki a biodiverzitás, azaz a biológiai sokféleség fővárosa cím adományozása céljából. A III. kategóriában (10.000-30.000 lakos közötti települések) Tata első helyezést ért el, és elvitte a „A biodiverzitás magyarországi fővárosa” fődíjat is. A megtisztelő címet az alábbi szempontok és konkrét tevékenységeknek köszönhetően kapta meg:

- Védett területek témakörben: A tatai Öreg-tó rehabilitációja, a Ramsari Egyezménybe felvett vizes élőhelyek védelme, az Öreg-tó öntisztító-képességének fokozása.

- Felszíni, felszín alatti vizek témakörben: Visszatérő források újrafakadásának és vízminőség-javulásának elősegítése a Fényes Fürdő rehabilitációja során.
- Mezőgazdasági és erdészeti témakörben: Az Angolpark rekonstrukciója, a történeti kert keleti (erdős) területének helyreállítása őshonos fafajokkal.
- Környezeti nevelés témakörben: A Tatai Vadlúd Sokadalomnak, mint az ország legnagyobb látogatottságú zöld fesztiváljának szervezése 2001-től.

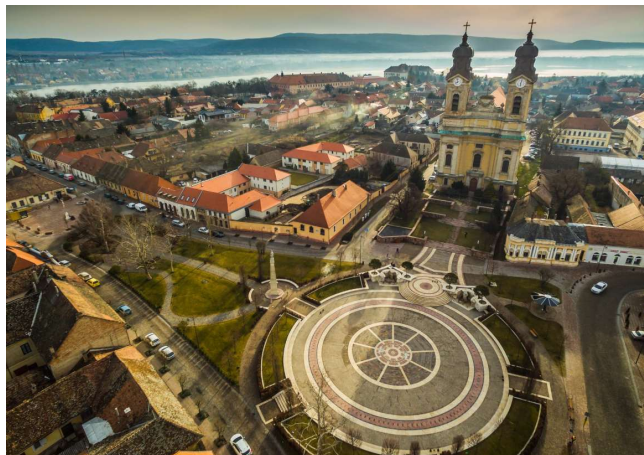
Szélesebb kitekintésben az országos jelentőségű védett területekhez a Duna–Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság működési területén található Gerecse Tájvédelmi Körzet, valamint a Dunaalmási Kőfejtők, valamint a Tatai Kálvária-domb Természetvédelmi Területek tartoznak. Öröndetes tény, hogy a természeti értékek védelmét a települési önkormányzatok is fontosnak tartják, és élnek a helyi védelem alá helyezés törvény adta lehetőségével.

Az állami természetvédelmi szervezeti forma mellett a tatai székhelyű Által-ér Szövetség néhány évvel ezelőtti kezdeményezése nyomán és felvállalt gesztori tevékenységének eredményeképpen 2013-ban, hazánk 7. hivatalosan kihirdetett natúrparkjaként megalakult a Gerecse Natúrpark, melynek területe (29 települést felölelve) Tatabányánál kapcsolódik az első ilyen térségi kezdeményezéshez, a Vértesi Natúrparkhoz. Ez az alulról jövő kezdeményezésként életre hívott térségfejlesztési irány mára alkalmassá vált a hegység területén a természetvédelmi, természetgazdálkodási, környezeti nevelési és turisztikai fejlesztések összehangolására, koordinációjára. A két natúrpark együttműködésével pedig további termékfejlesztési lehetőségek kiaknázására nyílik lehetőség.

2.2. Épített értékek

A Tatai kistérség rendkívül szerencsés helyzetben van, hiszen műemléki és műemlék jellegű épületek sokaságával rendelkezik. Egy részük a turizmus szempontjából is fontos hasznosítási formában működik (pl. múzeum, szálláshely, vendéglátóhely, stb.). Az objektumokról általánosságban az mondható, hogy önmagukban nem vagy korlátozottan képeznek országos vagy nemzetközi vonzerőt. Sokkal inkább a területi koncentrációjuk, és a hozzájuk kötődő programok együttesen keltik fel a turisták érdeklődését. Még erőteljesebb vonzó hatást vált ki a vendégek körében, ha az épített környezet a természeti környezettel szerves és harmonikus egységet alkotva nyújt kikapcsolódási lehetőséget számukra.

Tata nemcsak természeti környezetének szépsége, gazdagsága, vizei, kertjei révén ismert és kedvelt kirándulási célpont, hanem gazdag épített öröksége és hagyományai okán is. Elég, ha itt csak az Öreg-tó partján álló várra (Magyarország egyetlen vízivárára) utalunk. Ez az épület-együttes a város meghatározó és közsímet jelképe. Itt említhetjük továbbá a tataiak életét hajdan meghatározó malmokat is, melyek közül sajnos már egy sem működik, de szerencsére az épületek nagy része – igaz, eredeti funkcióját elvesztve – napjainkig fennmaradt. A város igen gazdag épített örökségének a látogatók szempontjából könnyebben áttekinthető és irányított bemutatása céljából a Tata és Környéke Turisztikai Egyesület 8 tematikus kulturális sétaútvonalat alakított ki. A séták által érintett látnivalók egységes táblarendszerrel megtörtént, a nyomvonalak terepi kijelölése még a jövő feladata.

Tata tavasztól késő őszig országos (esetenként nemzetközi) hatókörrel bíró fesztiváloknak, rendezvényeknek ad otthont. Ezeket évek óta azok a szervezetek, vállalkozások szervezik meg, melyek a programgazda szerepét felvállalták. Ráadásul mindegyik jól körülhatárolt, egyedi tematika köré csoportosítja programkínálatát, így az országos fesztiváldömpingből kiemelhetők. A hagyományos kulturális rendezvények jelentős látogatószámot generálnak (pl. Tatai Patara; Öreg-tavi Nagy Halászfesztivál), sőt egyes programok esetében már a rendelkezésre álló kapacitások teljes kihasználásának lehetünk tanúi (pl. Víz, Zene, Virág Fesztivál). Az időben és térben kiegyensúlyozottabb kulturális kínálat megteremtését a nagyrendezvények közötti időszakokban kisebb méretű, színvonalas programok szervezésével oldják a helyi szereplők.

2.3. Gasztro-kulturális vonzerő

A Tatai-medencében és környékén, a Gerecse hegység sajátos mikroklímával rendelkező területein hosszú múltra visszatekintő történelme van a szőlőművelésnek, borkészítésnek. Az itt termelt markáns és karakteres fehérborok, valamint az elmúlt években előtérbe került bársonyos vörösborok országos, sőt nemzetközi szinten is elismerést hoztak az itteni borászoknak.

A Neszmélyi borvidék a maga 1400 hektárjával – a Balatonmelléke, az Etyek-Budai és a Balatonfelvidéki borvidékekkel nagyjából azonos területi kiterjedésben – a magyarországi viszonylatban közepes nagyságú borvidékek közé tartozik. A jellemző szőlőfajták között a Chardonnay, Szürkebarát, Királyleányka, Ezerjő, valamint a Merlot, Pinot Noir és a Kékfrankos található meg.

A borvidék adottságai napjaikban még jórészt kihasználatlanok. Budapest közelsége, a kis üzemméretre alapozva kézműves borokat előállító családi pincészetek, a Gerecse hegység egyedülálló természeti adottságai, valamint a kistelepülések egyre szélesedő turisztikai programkínálata együttesen alkalmas arra, hogy a magyarországi borvidékek között ismert és elismert rangot vívjon ki magának. Ehhez a keresleti oldalon tapasztalható trend is jó alapot szolgáltat: a hazai lakosság borfogyasztási kultúrájának formálódásával párhuzamosan kialakultak azok a kisebb (baráti, munkahelyi, családi) társaságok, akik szívesen járják az országot és látogatják meg a különböző borvidékek pincészeit. A Neszmélyi borvidék ezekhez a családi hangulatú programokhoz kínál ideális helyszínt. A kínálat összefogása érdekében alakult meg a Neszmélyi Borút Egyesület.

3. A tatai Fényes Forrásvidék múltja és jelene

3.1. A forrásvidék egykor és ma

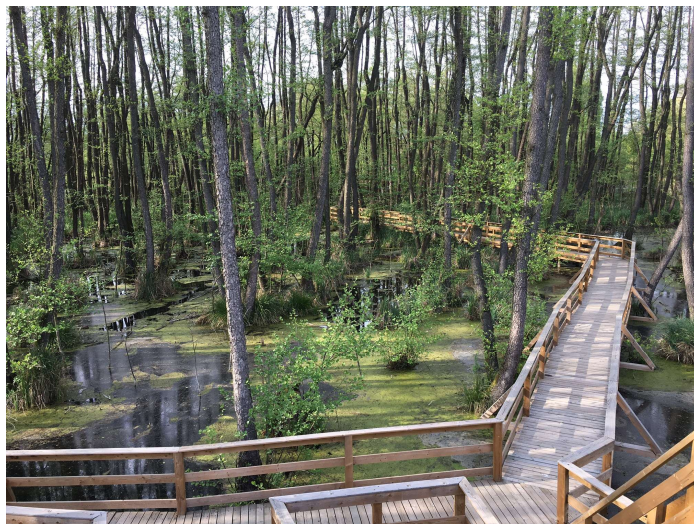
A Tata város központjától mintegy 3 km-re, a Fényes Forrásvidék egy közel 25 hektáros természetvédelmi terület. Az itt található, több, mint 100 éves múltra visszatekintő fürdő számos tatai és Tatára látogató gyermekkorát meghatározó kultikus helynek számít a mai napig. A naponta több ezer m³ vízhozammal feltörő, minden évszakban 20-22°C-os források által táplált vizek, strandfürdő, szállás és szabadidőpark, a természetvédelmi szempontból is fontos lápvilággal, a nyári és a téli szezonzban is különleges kikapcsolódásra nyújt lehetőséget.

Egykoron, a nádállóval elkerített felső forrást az Esterházy grófné használta fürdésre. A kerítésen belül kis ház szolgált az öltözésre és homokföveny a napozásra. A területet a gróf jágerei (erdészek) őrizték.

Az úgy nevezett "Katona-forrás", nevét onnan kapta, hogy a laktanyából kivezényelt katonák csak ebben a forrásban fürödhettek. Az említett forrásokból és azok lefolyó vizéből Tata község 1913-ban a közönség számára fürdőt alakított ki.

A legsósó, a legszebb tó, a Sarki tó volt, az öregek elmondása szerint erről nevezték el a fürdőt Fényesnek. Ebből a három méter mély forráskráterből a tiszta vízben szabad szemmel is jól látható fehér kvarchomok bugyogott föl, és ezernyi buborék szállt fel a forrás felszínére.

A láprétek és láperdők karsztforrásai 1973-ra a bányászat miatt kiapadtak, azonban annak leállta után, a kétezres években ismét megindultak. A forrásokból enyhén szénsavas, 20-22°C hőmérsékletű víz tör fel. A térség egyedülálló növény- és állatvilágának ad otthont, megtalálható itt többek között a fokozottan veszélyeztetett pókhangó, a fehér tündérrózsa és a selymes boglárka. Ezenkívül jelentős a helyi madárfauna: az erdei fülesbagoly és a pettyes vízcics mellett megfigyelhető a fokozottan védett cigányréce is.

A fürdő közvetlen szomszédságában található Tatai Fényes Tanösvény 2015-ben került a látogatók számára kialakításra. 1350 m hosszú cölöpsétányról csodálhatják a forrásvidékre látogatók az állandóan aktív forrásokat, találkozhatnak a tanösvényen élő, minden évszázban nyüzsgő állat- és növényvilágával, mindezt vezetett, vagy akár éjszakai túrák keretén belül.

3.2. A forrásvidék adatai

A terület adatai

Helyrajzi száma:	Tata 1363/14
Terület nagysága:	25 ha
A fürdő nettó területe:	20 ha
Cím:	2890 Tata Fényes fasor
Tulajdonos:	Tata Város Önkormányzata

A természetes vízterület jellemzői:

Megnevezése:	Fényes Forrásvidék területén lévő halgazdálkodási terület
Víztér kódja:	001049
Területe:	220.000 m ² / 18.000 m ² ,azaz 22 ha / 1,8 ha

3.3. A Fényes forrásvidék természetvédelmi terület

3.3.1. Helyi jelentőségű természetvédelmi terület

A Fényes Forrásvidék 1977 óta minősül helyi jelentőségű természetvédelmi területnek [Komárom Megyei Tanács 114/3/77. sz. határozata]. Helyi önkormányzati védeltsége 1992-ben került megerősítésre, míg védeltségét jelenleg a Tata Város Önkormányzati Képviselő-testülete által megalkotott 1/2012. (I.30.) számú helyi rendelet szabályozza.

A források egykor Magyarország legbővizűbb karsztforrásai közé tartoztak, környezetükben pedig – a sajátos hidrológiai, talajtani és mikroklimatikus adottságoknak köszönhetően egyedülálló növény- és állatvilág alakult ki. Annak ellenére, hogy a régióban folytatott mélyművelésű szénbányászat hatására a nagyhírű források 1973-2001 között szárazon álltak (illetve fűrt kutakról elenyésző mértékű vízellátást biztosítottak), a természeti értékek jelentős része napjainkig fennmaradt, sőt a források 2001-ben történt megszólalása óta számos kipusztultnak hitt faj mutatható ki ismét. Az égerláperdők, láprétek és forrástavak vízivilága méltán kapott egykor védeltséget.

Az összesen mintegy 33 hektár kiterjedésű helyi védeltségű terület hármass övezeti rendszerébe a fürdő teljes területe beletartozik.

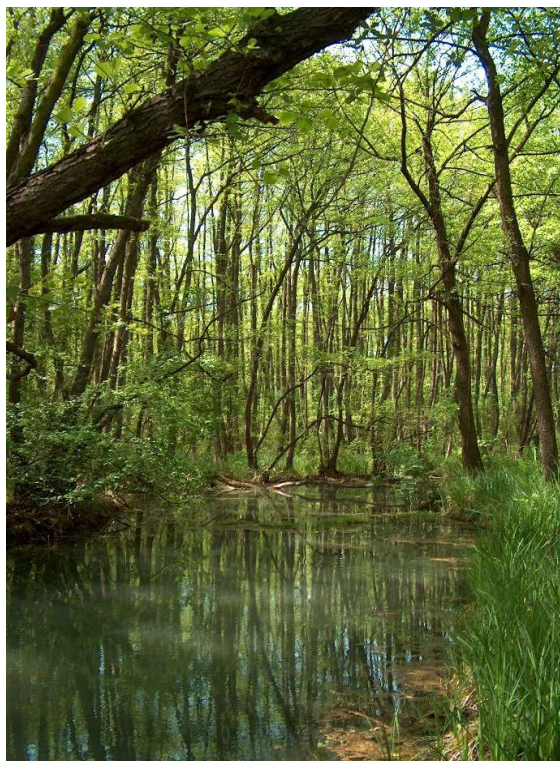
3.3.2. Botanikai értékek

A tatai Fényes-fürdő növénytanai értékeit viszonylag jól feltárták az elmúlt másfél évszázad során (Frank 1870, Feichtinger 1899, Gáyer 1916, Boros 1923, 1937, 1953, Kovács 1962, Schróth 1970, 1972, Felföldy 1990, Matus-Barina 1998, Matus et al. 1998, Hűvös-Récsi 2003, Matus 2006, Riezing 2008). Speciális élőhelyi viszonyai miatt, kis kiterjedése mellett is rendkívül gazdag és különleges összetételű flórával jellemezhető terület volt. Ezt a képet a források időszakos elapadása és a területhasználat változásai számottevően átalakították. Ugyanakkor az elmúlt évtized bejárásai, florisztikai felmérései, herbáriumi

gyűjtései (herbárium: Jeney 1980-1998 BP, Matus et al. 1998, Hűvös-Récsi 2003, Matus 2003, Matus et al. 2006) alapján igazolt, hogy a területnek még aktuálisan is jelentős részén természet közeli, fajgazdag vegetáció van jelen. A forrástevékenység újraindulása egyes területek újravizesedése miatt a rekreációs fejlesztések egy részének feladását kényszerítette ki, ugyanakkor a természetközeli vegetáció ismételt térhódítását is eredményezte.

A Fényes Forrásvidék területén jelenleg (az elmúlt másfél évtized során végzett kutatások alapján) összesen 29 védett és fokozottan védett növényfaj fordul elő, valamint 1 oltalom alatt nem álló, de Vörös Listás növényfaj.

A két fokozottan védett faj, a pókbangó (*Ophrys spegodes*) és a nagy aggófű (*Senecio umbrosus*) a területen kritikusan veszélyeztetett. Előbbi az elmúlt évtizedben rendszertelenül, legfeljebb évi néhány virágzó hajtást hozott, míg az országban egyébként csak egy további helyen előforduló nagy aggófű évről-évre egyre töszámmal van jelen a területen (2012-ben mindössze három virágzó hajtással rendelkezett). Előbbi faj esetén a kaszálatlan gyepterület kis kiterjedése, utóbbinál a becserjésedés, illetve a telepített platánok nehezen bomló avartakarója a populációk létét veszélyeztető legfontosabb tényezők.

A védett fajok és a természet közeli társulások eloszlása a területen nem egyenletes, az állományok zöme a fürdő területének déli részein (égeres láperdők, láprétek, homoki rétek) és a vizekben (hínarasok) összpontosul. Az újra működő források közelében a felszíni vízborítás vagy legalább tartósan magas talajvízszint hatására megindult a természetközeli vegetáció visszatelepődése, míg elsősorban a terület északi részein a fajszegény,

angolperje dominanciájú vetett gyepek, egzóta fászáruak telepített állományai valamint a beépített, növényzet nélküli felszínek jellemzőek.

3.3.3. Zoológiai értékek

Miközben a forrástavak növényvilága meglehetősen jól és rendszeresen kutatott, addig a zoológiai értékekről meglehetősen rendszertelen és több tekintetben meglehetősen régi (több évtizedes) adatok állnak rendelkezésünkre. A terület egykor gazdag alacsonyabbrendű faunájára jórészt az 1960-as és 1970-es években végzett szisztematikus vizsgálatokból lehet következtetni. Az elmúlt két évtizedben erre irányuló felmérések jószerivel nem történtek, pedig az újrafakadó források bizonyára sok újdonsággal szolgálhatnának. A védett terület kezelési tervében (Szabó et al. 2002) ismertetett fajlistákat most nem tesszük ismételten közzé, inkább csupán az újabb vonatkozásokat említjük meg.

A vízcisigák azon kevés olyan állatsoportokhoz tartoznak, amelyek tekintetében a közelmúltban történtek faunisztikai vizsgálatok. A fekete bődöncsiga (*Theodoxus prevostianus*) az egyik olyan fokozottan védett, hévizekhez kötődő vezérfaj, amely Magyarországon a kipusztulás közelébe sodródott. A pannon endemizmus, néhány évtizeddel ezelőtt még élt Tatán (Fényes-források, Tóváros, Angolkert) (Kormos 1905, Soós 1906), Sály falu mellett a Latori-vízfőnél, a miskolctapolcai fürdő forrásában, és a diósgyőri vár tövében fakadó forrásban is (Schréter 1915, Wagner 1937, Vásárhelyi 1957, Lukács 1959). Sőt Budapesten a Római fürdő kifolyójában évtizedeken keresztül létezett egy populációja, amelyet Tatáról telepített át Soós Lajos (Soós 1943, Wagner 1927). Az

elmúlt évtizedekben mindenütt kipusztult ez a világon sehol másutt elő nem forduló faj. Ma kizárólag a Bükkalja termálforrásaiban, így a Kácsi-patakban él, tatai előfordulása a források időleges elapadásával évtizedekre bizonytalan volt és sajnos a legújabb vizsgálatok sem mutatták ki (Fehér et al. 2009). Ugyanakkor, mint egyre kedvezőbbé váló potenciális élőhely, első helyen jön számításba a faj visszatelepítési programjába kiválasztott területek között.

A forrástavak hajdani gazdag (az 1960-as években 30 fajból álló) halfaunája napjainkra jelentősen elszegényedett, mégis kedvelt horgászhely maradt. A terület több őshonos, védett halfajnak is otthont nyújtott. Kugli (1973) a Fényes-forrásokból a következő érdekesebb fajokat említi: domolykó – megritkult, de még akadnak 2 kilós példányai; jász – valamikor gyakori volt, de már kipusztult; állas küsz – ritka, de van; sujtásos küsz – még van; kövi csík – gyakori; réti csík – megritkult, kipusztulóban van; vágó csík – megfogyatkozott, de van; lápi póc – kipusztult. A Katonai-forrástó tisztítását végző búvárcsapat 2009 nyarán a halfauna gyors visszatelepüléséről számolt be, a méretes csukák (*Esox lucius*) megjelenése közvetve a kiváló vízminőséget illetve a táplálékbázisul szolgáló békés halfajok és vízi gerinctelenek gazdagságát jelzik. A Fényes-fürdő területén található Horgásztavat mesterségesen alakítottak ki és csupán mesterséges kapcsolatban van a forrásrendszerrel. Ezen kívül a Feneketlen-tavon engedélyezett a horgászat.

A terület kétéltű- és hüllőfaunája meglehetősen rendszertelen vizsgálatok alapján ismert. A hazai kétéltűek többsége jelen van a területen, így a vöröshasú unka (*Bombina bombina*), barna ásóbéka (*Pelobates fuscus*), barna varangy (*Bufo bufo*), zöld varangy (*Bufo viridis*), zöld levelibéka (*Hyla arborea*), erdei béka (*Rana dalmatina*), tavi béka (*Rana ridibunda*), kecskebéka (*Rana esculenta* kl.), hiányosak viszont az ismereteink a gőtefajok (*Triturus* sp.) viszonylatában. A hüllők közül

kiemelendő a mocsári teknős (*Emys orbicularis*) jelentős állománya (elsősorban a horgásztavon, északi összekötő árokban és az égeresekben), de kiemelkedő számban van jelen a vízisikló (*Natrix natrix*) és a kockás sikló (*Natrix tessellata*). A lápréteken és kisebb részben a rendszeresen nyírt gyepfelületeken is gyakran találkozni a fürgé gyíkkal (*Lacerta agilis*), míg a zöld gyíknak (*Lacerta viridis*) jóval kisebb állománya él a területen.

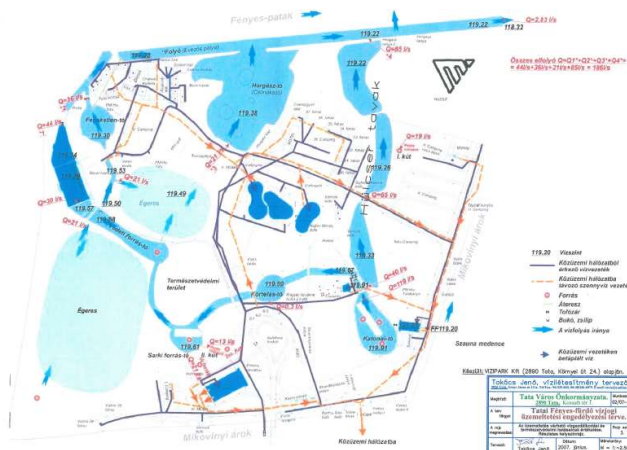
A Fényes-fürdő madárfaunája szintén viszonylag gazdagnak tekinthető. Nem vetekedhet ugyan a környező halastavak (Réti- illetve Ferencmajori) változatos élőhelyein megfigyelt egyedülállóan gazdag madárvilággal (amely nem kis szerepet játszott abban, hogy 2006-ban az egész vidék felkerült a Ramsari Egyezmény jegyzékére), de a láperdei, lápréti élőhelyek és a langyos karsztforrások télen is jégmentes világa szintén számos fokozottan védett madárfaj számára nyújt áttelelő és táplálkozóhelyet. A Fényes rendszeres

költőfajai a kis vöcsök (*Tachybaptus ruficollis*), a vízityúk (*Gallinula chloropus*), a fokozottan védett törpegém (*Ixobrychus minutus*), és a jégmadár (*Alcedo atthis*). Szintén az égerláp erdőben telepedett meg néhány éve a holló (*Corvus corax*), amelynek a környéken itt található az egyedüli fészke.

3.3.4. A Fényes vizei

Néhány nagy és számos kisebb forrás fakad itt körülöttünk. Mérések és becslések szerint naponta legkevesebb 2400 m³ karsztvíz tör fel itt a mélyből és langyos (20-22 oC) hőfoka télen is jégmentesen tartja a környező láp jelentős részét.

- **Sarki-forrás:** Az 5 forrástavat összekötő csatorna itt vesz egy nagy kanyarulatot, erről a „sarok”-ról kapta a tó a nevét. A 4 méter mély tóban egyre intenzívebb forrástevékenység jellemző, ahol naponta több ezer m³ víz fakad.
- **Erdei-forrás:** A terület legrejtettebb forráscsoportja, mely a láperdő mélyén fakad. Hozama fokozatosan növekszik, ma mintegy 2400 m³/napra tehető.
- **Katonai-forrás / Grófi-forrás:** A Fényes-fürdő legnagyobb vízhozamú forrástava, ahol naponta több, mint 20 ezer m³ víz tör fel a 3,5 méter mély tómeder számos pontján. A Fényesen ez az egyedüli aktív forrástó, amelyben a fürdőzés engedélyezett.
- **Hülceser-tavak:** Három kisebb tóból álló tóláncolat, melyet a Katonai-forrás elfolyó vizei táplálnak.
- **Védett-forrás:** A többi forrástóval ellentétben e tó alakja hosszan elnyújtott. Nevét az egykor ide telepített fehér tündérrózsákról, sárga vízitökökről kapta. Medrében szintén számos forrás tör fel.
- **Feneketlen-tó:** Az 5 egymással összefüggő forrástó legutolsó tagja, mely szintén régóta inaktív. Mélységét az Esterházy uradalom főmérnöke 240 évvel ezelőtt még 15,2 méternek mérte, de azóta jelentősen feltöltődött.
- **Horgásztó:** Néhány évtizeddel ezelőtt mesterségesen kialakított tó, mely elsődlegesen horgászati célokat szolgál.
- **Körtefás-tó (Döglött-tó):** Nevét a kifolyás közelében álló idős vadkörtefáról kapta. Úgynevezett vak-forrás, tehát aktív forrástevékenység emberemlékezet óta nem jellemző benne.
- **Barlang-forrás:** Már nem létező forrás, de fontosnak tartjuk, hogy az utókor is emlékezzen a terület egykor tán legszebbnek számító forrására. A kb. 8 méter hosszú és 3 méter magas sziklaüreg főtéjén (mennyezetén) néhány sztalaktit (függőcseppkő) is volt. Sajnos az elapadt vízü sziklaüreget a sportmedence építésekor tönkretették.

4. A Fényes Forrásvidék jelene és a fejlesztés iránya

A Tatai Fényes Forrásvidék leginkább strandfürdőjéről volt híres nagyon sokáig, nem csak a helyiek körében, hanem a távolabb, a szomszéd városokban, még messzebb élők körében is. Már száz évvel ezelőtt is szabadterti fürdőhelyként használták a tataiak, nem csoda, hogy az egyébként páratlan szépségű növény- és állatvilágában gazdag természetvédelmi területet egyszerűen csak Fényes-fürdőnek nevezik mind a mai napig. Főleg az idősebb generációk gyermekkori élményei teszik a Fényest kultikus helyé, és váltanak ki mindig komoly érdeklődést és figyelmet azok a változások, amik együtt járnak akár a strandfürdő működésével, akár a tavak, vízfolyások vagy források állapotával.

Márpedig változásból bőven akadt, hiszen az emberi tevékenység következményei alapvetően befolyásolták a hely élővilágát, látványát, és a mindenkor gazda tennivalóinak lehetőségeit és korlátait. A tatabányai bányaművelés a források korábbi vízhozamát olyan szinten csökkentette évtizedeken keresztül, hogy a táj arculata, a létesítmény infrastruktúrája szinte teljesen megfelelkezve korábbi, de egyébként természetes állapotról jókora mértékben alkalmazkodott a „száraz időszakhoz”, amiről még akkor nem gondolták, hogy emberi léptékkal bár hosszú idő, de egyszer vége lesz.

Így lett, már húsz éve nem ontja a föld mélye a barnaszenet, a karsztvíz szintje pedig rohamosan emelkedik mindmáig. Már elmondhatjuk, hogy bár a források még nem produkálják a korábbi vízhozamot, de ismét fénykorukat élik a Fényesen.

Ahol tegnap még kemping, focipálya volt, mára újra a vidra, a vízityúk és a mocsári teknős természetes élőhelye. Üdvözlünk kell a visszatérő forrásokat, megteremtik rá az esélyt, hogy a tataiak se úgy gondoljanak a számukra egyik legkedvesebb helyszínre, hogy az csupán egy a strandidő feltételéhez kötődő fürdőzőhely.

Ez a víz lehetővé tette, hogy évente több, mint harmincezer ember sétáljon a mesebeli hangulatot, minden nap- és évszakban más szépséget sugárzó láperdő felett, lássa, megismerje azokat a növényeket, állatokat,

amelyekkel hazánkban ritkán, vagy csak itt találkozhat.

Ez a víz télen is képes fogadni a bűvárokat, mert ekkor is 19-20 fokos hőmérsékleten tör elő a földből, ami nem csak a merülést teszi lehetővé, de az ekkor is aktív víz alatti természet a látványélményről is gondoskodik. Ugyanígy a más vizeken szünetelő horgászat sem alszik téli álmot, mert a Fényes halai sem teszik ezt meg. Ezeknek az egyedülálló természeti csodáknak azok is tanúi lehetnek, akik kerékpáros turistaként az Által-ér völgyi kerékpárúton érkeznek Tatára, sőt a mára már megkopott, de még mindig vonzó 28 egységet kitevő 115 férőhelyt biztosító szálláshelyet is igénybe vehetik, vagy kipróbálják, milyen érzés télen a szaunázást követően egy a kinti hidegben párába burkolódzó langyos forrástóba belecsobbanni.

4.1. A forrásvidék fejlesztésének fejlesztés alapvető célja

A hely jelenlegi működését, az egyes szolgáltatások színvonalát, a vizek műszaki állapotát tekintve elodázhatatlan a fejlesztés, átalakítás. Bár a legfontosabb szolgáltatások ma is jelen vannak, ezek állapota egy kivétellel egy gazdaságtalan, szűk szezonalitást, szezonban is egy időjárásnak erősen kitett, elavult és alacsony minőségű kínálatot tesz lehetővé.

A fejlesztés egyik iránya tehát ezen meglévő szolgáltatások minőségének erőteljes átalakítása, modernizálása a hely természetes közegéből eredő szellemiség, megjelenés, arculat teljes, minden egyébre kiterjedő figyelembevételével.

A másik irány annak a lehetőségnek a megragadása, ami az itt új, de kiváló adottságokkal bíró szolgáltatási kínálat megteremtését, kialakítását célozza meg.

E két fejlesztési irány magvalósulása esetén egy olyan egyedi látványvilággal és programkínálattal rendelkező szabadidőpark, illetve üdülőközpont jön létre, ami ugyanúgy képes vonzerő lenni a helyi lakosoknak, családoknak, közösségeknek, mint a távolról érkező csupán pihenni, vagy a természet közelében aktívan kikapcsolódni vágyó turistáknak, akár külföldieknek, családoknak, fiataloknak és az idősebb korosztálynak egyaránt.

Fényes „fürdő”	Fényes Forrásvidék Üdülőközpont
túlnyomórészt „retro” hangulat az épített környezetben (<i>kivétel: tanösvény és látogatóközpontja</i>)	az épített környezetben is a természet közelségének abszolút hangsúlyozása, épületek, utak, tárgyak stb.
pusztuló, eltűnő felszíni vizek, szűkös, rossz minőségű víziturisztikai szolgáltatásokkal, folyamatos műszaki anomáliákkal	rehabilitált vizek, kiváló minőségű, egész évben működő víziturisztikai szolgáltatásokkal, vízeszőkökkel bejárható vízitúraútvonalakkal
előregedett műszaki állapotú, gazdaságtalanul működő strand júniustól augusztusig két medencében, egy forrástóval	modern technikával felszerelt ökostrand májustól szeptemberig több biomedencében, forrástóval, utóbbi egész évben szabadstrandként,
elavult, előregedett, fűtetlen szálláshelyek és kemping májustól októberig	modern, fűthető szálláshelyek és kemping egész évben
elavult, kikapacitású szauna forrástóval	modern szauna forrástóval, közösségi térrel, vendéglátással, szállással egész évben
kevés számú bűvár rossz minőségű infrastruktúrával, pusztuló vizekben egész évben	élénk bűvárturizmus rehabilitált egész évben élő, látványos vizekben, szállással, bűvárközponttal, eszközökkel, programmal, oktatással
helyi horgászat pusztuló vizekben egész évben	élénk helyi és horgászturizmus rehabilitált vizeken, szállással, modern infr., eszközökkel, kiegészítő programmal egész évben
Fényes tanösvény látogatás egész évben	Fényes tanösvény látogatás egész évben látványos forráshoz továbbépített cölöpsétányon
	kerékpárohelyi és turisztikai központ az eurovelo-Által-ér völgyi, Vértesszőlős, Tatabánya, Majk, Oroszlány kerékpárútvonal első északi állomása, kerékpáros szolgáltatásokkal, kerékpáros, gördeszkás és görkorcsolyás pályákkal, szállással egész évben
	közösségi szabadidőpark, szabadtéri, családi közösségi terekkel, főző-, pihenőhelyekkel, ehhez szükséges eszközökkel
	felnőtt, ifjúsági és gyermek játszópark, modern játszóterekkel, sportpályákkal, és eszközökkel
	vállalati és lakossági közösségi rendezvényhelyszín, jó minőségű rendezvényeszközökkel, szabad- és beltéri közösségi térrel.
	természettudományi kutatóhely
	egészségturisztikai, rehabilitációs, gyógyászati helyszín

Szolgáltatások a szezonáltság tükrében a fejlesztések eredményeképp

jan.	feb.	már.	ápr.	máj.	jún.	júl.	aug.	szept.	okt.	nov.	dec.
------	------	------	------	------	------	------	------	--------	------	------	------

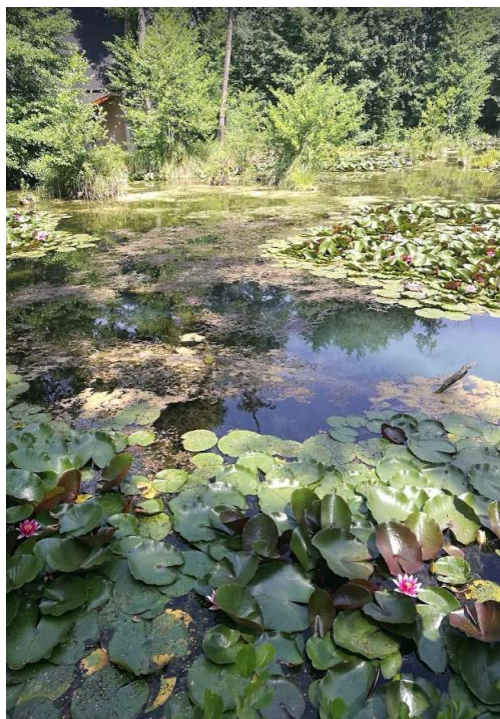
Szállás											
Szauna											
Tanösvény látogatás és programok											
Horgászat											
Búvározás								Búvározás			
				Strandfürdő							
				Kerékpáros turizmus							
				Közösségi szabadidőpark							
				Vállalati és lakossági közösségi rendezvényhelyszín							

4.1.1. A felszíni vizek kínálata és rehabilitációja

A források és az azokból kialakuló felszíni télen is működő vízfolyások, tavak, az azok mentén kialakult élővilág szolgáltatja a forrásvidék alapvető egyediségét, látványvilágát az erre épülő turisztikai és szabadidős termékek vonzerejét is.

- Fényes tanösvény
- Búvározás
- Szauna a télen is 19 fokos forrástóval
- Horgászat egész évben élő vizeken
- vízi eszközzel való bejárhatóság, csónakázás
- ezekre épülő szállásszolgáltatás, stb.

Az elmúlt időszakban jelentősen megnövekedett a vízterület szerves anyag és ökológia terheltsége, részben a parti , részben a vízi makrofita közösségek térhódításával. A sekély vizű egyebekben parti élettájba tartozó vizeink szukcessziós folyamatai extrém mértékben felgyorsultak, amely a medrek gyors feltöltődésével a nyílt vízi élettáj teljes megszűnéséhez vezetnek, azaz a mocsarasodás folyamata elkerülhetetlen, azonnali mechanikai beavatkozás nélkül.

Elengedhetetlen a gyors rehabilitáció, ellenkező esetben lehetetlen és értelmetlen az ebben a dokumentumban leírt fejlesztések megvalósítása!

- Hülcsér 1-2-3. a horgásztó és az evezőspálya teljes hosszban történő meder rehabilitációja, rendezése (medrek kotrása és szerves anyag tartalom iszap mennyiség csökkentése mechanikai úton)
- a kitermelt iszap elszállítása és deponálása és / vagy környezetvédelmi egyeztetéssel a területen való újrahasznosítási lehetőségekről
- a tavak körüli területek 20 m –es sávban való növénymentesítése és környezeti szempontoknak megfelelő gyérítése, esetlegesen telepítése
- az ÉNy-i összekötő csatorna (evezős pálya) északi oldalának teljes hosszban történő rehabilitációja és horgász térré, sétánnyá alakítása
- a horgászvizekhez tartozó átereszek szükséges felújítása és modernizálása vízmércék, zsilipek zárhatósága és pontos szabályozhatósága), a vízkormányzás megfelelősége érdekében
- a horgásztó vízellátásának biztosítása az ún. Hülcsér ág felől, amely a nyári friss víz ellátást javíthatja, továbbá a tó téli befagyását késleltetheti, megelőzheti. (Ez kizárólag a horgásztó meder rehabilitációja után valósítható meg.)
- hidak átalakítása a vízieszközzel való bejárhatóság érdekében

4.1.2. Fényes strandfürdő szolgáltatás jelene és fejlesztése

A hely legrégebben igénybe vett, legismertebb és a vendégek számát tekintve a legnépszerűbb szolgáltatása. Jelentősége a nyári időszakban kiemelt, ugyanis a júniustól augusztus végéig szállást foglalók *(jelenleg mindössze 125 férőhely)* legfontosabb motivációja, hogy a szállóvendégek a strandfürdő szolgáltatását is megkapják itt tartózkodásuk alatt.

Ezen kívül azonban a strand közönsége leginkább tatai, illetve Tata környéki. A működés három hónapja alatt a látogatási intenzitás mint minden csupán szabadtéri strandfürdőnél erősen kitett az időjárásnak, ugyanakkor üzembe helyezése, karban tartása és üzemeltetése a legköltségesebb, ráadásul elavult medencegépészete, szűrőtechnikája, miatt teljesen szabályozhatatlan, vagyis alacsony igénybevétel esetén is minimális a megtakarítható kiadás.

Látogatottsága azonban az aktuális év időjárási viszonyaitól függően évi 25 ezertől akár 60 ezer föig terjed.

Jelenleg látványra három, azonban műszakilag kettő vízforgatókkal ellátott medence működik a területen. Korábban az úszók számára rendelkezésre álló 50 m hosszú, változó vízmélységű (1,4-2,0 m), feszített víztükrű medencét az alatta intenzívvé váló forrás okozta műszaki problémák miatt 2019-ben kivontuk a működésből.

A csak strandolni vágyók számára az ún. „Amorf” medence ad pihenési lehetőséget. A legkisebbek számára a „Pancsoló” medence áll

rendelkezésre, itt csúszdák és szökökút is található. A működő medencék mindenben megfelelnek a 21. századi higiénés, kényelmi és biztonsági igényeknek.

Innen távolabb, a szaunától néhány méterre található a Grófi tó, (Forrás-tó), ami 23-24 C°-os vízzel rendelkezik, és strandszezonban szintén a strandszolgáltatás részét képezi.

A strandfürdő működtetése rendkívül nagy energiát emészt fel, fejlesztése, átalakítása elengedhetetlen. Ugyanakkor egy lehetséges fejlesztés alapja, hogy a területen feltörő ivóvízminőségű víz a strandszolgáltatás területén sem maradhat kihasználatlanul, továbbá a rendkívül változó, a körülményeknek erősen kitett lakossági kiszolgálás mellett a strand a szálláshelyek alapvető vonzerejének a legfontosabb eleme a nyári időszakban.

Legfontosabb fejlesztés a strand egy a teljes terület ökofilozófiájába illeszkedő egyedi, fenntartható ökostrand létrehozása a szükséges kapacitású biomedencékkel:

Biomedencék/fürdőtavak előnye a klórozott vagy sókezelt medencékkel szemben:

- egyesítik a dísztavak és a medencék előnyeit
- vegyszermentes üzemeltetés - nem vált ki allergiát
- stabil vízminőség biológiai úton
- egész évben díszíti a helyszínt - annak szerves része
- sokoldalú technikai felszereltség lehetősége, mint pl. ellenáramoltató, medencefedés, fűtés
- végtelen variálhatóság - igények szerinti kialakítás
- természetes anyagok beépítése: kövek, növények
- kisebb fentartási költségek, nem kellnek vegyszerek
- gyorsabb vízfelmelegedés

illusztráció

illusztráció

Természetesen a medencék fejlesztése mellett további alapvető változtatásokra van szükség:

- a strandfürdő szolgáltatás, medencék és kiszolgáló épületinfrastruktúra egy térbe rendezése, a működés leválaszthatósága a többi szolgáltatástól, így a strandfürdő területén kívülre kerülő Grófi (forrástó) és egyéb szolgáltatások térítésmentessé válhatóságának biztosítása
- a természetes karsztvíz átfolyó rendszerrel történő felhasználása, illetve az ehhez szükséges feltételekhez való megfelelés
- a teljes strandfürdő, környezet, épületek, vendéglátó egységek „természetes” hatásúvá tétele, átépítése, átalakítása
- a terület egyéb részeiről való fizikai leválasztás, lekerítés létrehozása, az illetéktelen használat megakadályozásának biztosítása,
- biztonságtechnikai eszközrendszer kialakítása,

4.1.3. Szállásslátogatás jelene és fejlesztése

A működés egész éves fenntarthatóságát alapvetően a szállásslátogatás biztosítása, ami mindenkor háttérre lenne annak a programturisztikai kínálatnak, amit a forrásvidék a megfelelő fejlesztéseket követően kínálni tudna.

A jelenleg májustól októberig üzemelő szálláshelyek jelenleg is a hozzákapcsolt strandszolgáltatásnak, illetve a 2014-ben létrehozott tanösvény népszerűségének köszönhetik az újra növekvő igénybevételt, annak ellenére, hogy a szállások állapota koruk, felszereltségük miatt inkább kritikusnak mondható.

A 28 egységből, 125 férőhelyből álló kő- és faházak ma kb. 60%-os kihasználtsággal üzemelnek.

Faházak: Komfortos, önálló terasszal, fürdőszobával rendelkező (zuhanyzó, wc, mosdó) épületek, valamennyiben alapfelszereltség a hűtőszekrény is. A létszámtól függően 2 db 6 ágyas, illetve 6 db 4 ágyas faházak állnak rendelkezésre, amelyek közül az utóbbiak pótlázzathatók is.

Apartman faház: 7 db 4 ágyas ilyen épület található a területen, 4 fő részére felszerelt konyhával, fürdőszobával. A hét házból kettőt 2010-ben felújítottak, melyeknek ára ugyan magasabb, de komfortosabbak és két külön szoba található bennük.

Apartman ház: Az apartman házrészben 3 db 3 ágyas saját fürdőszobás szoba található. A három szobának van közös konyhája és nappalija. Itt összesen kilenc főt elhelyezése biztosítható.

Motel: Az önálló motel épületként 6 db 2 ágyas és 2 db 4 ágyas szobával rendelkezik, mindegyikben található pótágy. A 8 db szobához tartozik egy női ill. egy férfi vizesblokk rész. Az előtérben lehetőség van főzésre, és egy nagy ebédlőasztalt is található.

Kempingezési lehetőség: A kempingben egy női, egy férfi és egy mozgássérült vizesblokk található, illetve egy nyitott konyha. Ez mellett a területen szalonra sütésre és bográcsolásra alkalmas tűzrakó helyek találhatók.

Alapvető hiányosság, hogy a szálláshelyek nem fűthetőek, illetve komfortfokozatuk már nem kielégítő ahhoz, hogy a nyári főszezonon kívül a szauna, horgászat, illetve a tanösvény látogatóinak igényeit kielégítse, pedig erre igény lenne.

A szálláshelyek fejlesztése tulajdonképpen új építést, felújítást és volumennövelést jelent:

- a faházak cseréje újra, fűthetőre
- kőházak felújítása, fűthetővé tétele
- közművek cseréje
- szállásbővítés legalább 200 férőhelyre
- új berendezés és eszközök

Az új szálláshelyek kialakításánál alapvetően szerepet játszik a célcsoportok, a vendégkör feltételezett igénye:

- strandszolgáltatással egybekötött szállást igénylő nyaralók
- strandszolgáltatással egybekötött szállást igénylő táborozó csoportok, közösségek
- iskolai csoportok, osztálykirándulók
- egész évben horgászturisták
- egész évben, főleg a nyári szezonon kívül szaunavendégek
- kerékpáros turizmus résztvevői
- vállalati és egyéb rendezvények résztvevői

Egyre népszerűbb ismét a kempingezés, aminek kiszolgáló infrastruktúrája szintén felújításra szorul.

4.1.4. Szauna jelene és fejlesztése

A tatai Fényes Fürdőn található szauna, amely az országban egyedülálló adottságokkal rendelkezik, ugyanis a két finn szauna helyiséghez olyan külső mártózó lehetőségek tartoznak, ami különlegessé teszi. A szaunától néhány méterre található a Grófi tó, (Forrás-tó), ami 20-22 C°-os vízzel rendelkezik, a Fényes-források legnagyobb hozamú forrástava, így kulcs szereppel bír a terület vízellátásában és vízkormányzásában is. A meder több tucat pontján feltörő vizek együttes hozama 2007 tavaszán elérte a 120 liter / másodperc értéket, ami a Fényesen fakadó össze forrás hozamnak a 60 %-át adja.

A szauna jelenleg is jelentős számú vendégkörrel rendelkezik, rendszeresen járnak ide a távolabbi környékből és fővárosból is, ami a források által kialakított egyedi, télen is használható tónak és látványos környezetének köszönhető.

A vendégek részéről rendszeresen jelentkezik igény megfelelő téli szálláshely iránt is, valószínű, hogy egy ilyen irányú fejlesztést követően a szaunaszolgáltatás a horgászat mellett a téli működés zászlóshajója lehetne.

Ma viszont még az alacsony kapacitás mellett leginkább a leromlott minőségű, esztétikumában és műszaki állapotában megkopott épület, kiszolgálóhelyiségek, és a járulékos szolgáltatásokhoz szükséges terek hiánya befolyásolja a működés sikerét.

Fejlesztés:

- a szomszédos forrástóval kombinált modern, nagy kapacitású szaunaépület létrehozása, vagy a jelenlegi épület átalakítása
- közösségi és vendéglátó tér létrehozása
- szállásfejlesztésen belül a téli szaunavendégek igényeinek megfelelő szálláshelyek kialakítása

4.1.5. Horgászat jelene és fejlesztése

A Fényes Forrásvidék több felszíni vizén is horgásztevékenység zajlik. A horgászat egyediségét a 20-22 C fokon feltörő forrásoknak az élővilágot, halállományt télen és „ébren tartó” hatása szolgáltatja. Így a szauna- és bújárturizmus mellett a horgászturizmus és persze a helyi horgászok nyújtják az ősztől tavaszig történő működés és fenntarthatóság egyik alapját. Ahogy a másik két fő téli program, úgy a horgászat is nagymértékben tudná biztosítani a szálláshelyek téli forgalmazását.

A horgászat, mint üzletág jövője és sikeressége a felszíni vizek rehabilitációjában rejlik. (lásd: 4.1.1.)

Fontos kiemelni, hogy a forrásvidéken a kapcsolódó programoknak köszönhetően a horgászat családi, közösségi program részeként is képes működni, ugyanis Pl. a család horgászatban nem érdekelt felei is találnak számukra megfelelőt a mindenkori kínálatból.

Fejlesztés:

- felszíni vizek és környezetük rehabilitációja
- szállásfejlesztésen belül a téli horgászvendégek igényeinek megfelelő szálláshelyek kialakítása
- eszközrendszer és infrastruktúra, horgászállások és stégek kialakítása

Az egyes vízterek lehetőségei, javasolt felhasználásuk:

Horgásztó (pontyos):

- Aranyponty HE központja
- Vegyes telepített halállomány: ponty, fehér hal, csuka, compó
- Bérhorgásztatás C + R alapszabállyal, szigorú méret és darabszám korlátozással
- Korlátozás alá nem eső hal kg-ként megvásárolható

Evezős pálya (egyenes):

- Vegyes telepített halállomány (ponty, fehér hal, csuka, compó)
- Bérhorgásztatás C + R alapszabállyal, szigorú méret és darabszám korlátozással
- Korlátozás alá nem eső hal kg-ként megvásárolható

Hülcsér 1 (keszeges)

- Apróhalas telepítés, önfenntartó populáció kialakítása (bodorka, küsz, dévér, karika) – törzsállomány
- Gyermektáborok, spiccbotos horgászat, alapok
- Csalihal vételi lehetőség, téli értékesítés

Hülcsér 2 (sügeres)

- Stabil csapósüger állomány kialakítása, törzsállomány

- UL pergetés
- Tábori programok, egész éves C + R bérhorgásztatás

Hülcsér 3 (vadregényes)

- Bérhorgásztatás C + R alapszabállyal, szigorú méret és darabszám korlátozással
- Korlátozás alá nem eső hal kg-ként megvásárolható
- Törzsállomány minél tovább történő fenntartása
- Eszközbérlés: kajakfishing, belly boat, vízi állás, csónak (korlátozott mértékben, bejelentkezéssel)

4.1.6. Búvárszolgáltatás jelene és fejlesztése

A magyar búvárkodás történetének egyik legrégebbi merülőhelye a forrásvidék. Egykor itt számos búvárrendezvényt tartottak, a gyakorló merüléseken kívül, volt itt nemzetközi búvártalálkozó, és céllövő verseny is, de itt került sor az első víz alatti esküvőre is. Tehát a Fényes tavaiban a kor összes búvára megfordult.

Hosszú idő után ismét lehetőség nyílt rá, hogy a búvárok ezen a csodálatos természetvédelmi területen merülhessenek, és ahogy a vízhez kötődő eddig említett tevékenységek, itt is a be nem fagyó vizek teszik különösen vonzóvá a Fényest, ami nem csak a merülést teszi lehetővé, hanem a télen is aktív vízinnövény és állatvilágnak köszönhetően a pazar látványt is.

Jelenleg is működik aktív búvárközösség a területen, a mostoha körülmények ellenére is. A horgászturizmushoz hasonlóan önálló és komplex szolgáltatások keretében, egész évben, főleg a nyári szezonon kívül rendkívüli lehetőséget rejt magában.

Fejlesztés:

- felszíni vizek és környezetük rehabilitációja
- szállásfejlesztésen belül a téli búvárrendezvények igényeinek megfelelő szálláshelyek kialakítása
- eszközrendszer és infrastruktúra, búvárközpont kialakítása

4.1.7. Fényes Tanösvény

Az ökoturizmus elsődleges célterülete a Fényes Forrásvidéken a természeti környezet adottságaira épülő tanösvény, amely a tervezett marketing és üzletvezetési módszertan mellett kiemelkedő

turisztikai célponttá vált. A tanösvény élményszerűen mutatja be a látogatóknak a térség természeti értékeit.

Egyediségével kiemelt vonzerő, ami önálló attrakcióként illetve terméksomagok programelemeként is jelentős.

A Tatai Fényes Tanösvény legfőbb turisztikai attrakciója a mintegy 1300 m forrassétány. Megfigyelési, fotózási

lehetőség nyílik a kilátó toronyból és a sétány teljes területén. A 18 állomásból álló sétányon túravezető igényelhető az élményszerű bemutatáshoz.

A látogatóközpontban kapott helyet az információs pult, a kiállító és foglalkoztató terem egyidejűleg akár 40 fő befogadására is alkalmas rendezvényterem. Az épületben található kutató- és könyvtárszoba, valamint épülethez csatlakozó nyitott terasz pedig még gazdagabbá teszi a látogatóközpont kihasználhatóságát. A látogatóközpont látványos része az épület előtti torony, mely a feltörő karsztvizet szimbolizálja

A Tatai Fényes Tanösvény bár önmagában egy kész turisztikai attrakció, a programszervezők változatos program lehetőségeket kínálnak a vendégeknek. (vezetett túrák, éjszakai túrák, jeles alkalmakhoz kötődő programok, játszóházak stb).

Állandó programként egy a Tanösvényre szabott többórás, interaktív programcsomagot kínálnak a diákoknak, mely során, játékos módon szerezhettek új ismeretek a tanösvényen élő növény- és állatfajokról.

2016-ban üzembe helyezték 3 állást biztosító fotóslesterem, mely lehetőséget nyújt profi fotósok számára, a tanösvényen élő madarak és halak megörökítésére.

A Fényes tanösvénynek 2018-ban már 31.428 látogatója volt.

A látogatólétszám megfelelő termék- és szolgáltatásfejlesztéssel tovább növelhető, ugyanakkor cél, hogy a nyári turisztikai szezonon kívüli időszakban is, főleg akkor emelkedjen a látogatók létszáma. Ebben minden bizonnyal a fentebb említett szolgáltatások fejlesztése fog szerepet játszani.

Látogatók létszáma a tanösvényen 2018-ban az év hónapjaiban:

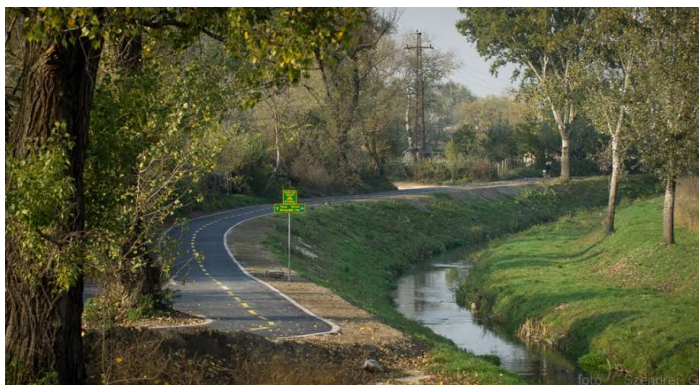
január	379
február	271
március	960
április	4356
május	4976
június	5688
július	5091
augusztus	3003
szeptember	3016
október	3150
november	2292
december	260

Fejlesztés:

- folyamatos karbantartás, sétányfelújítás, információs táblák, stb.
- a sétány továbbvezetése a látványos forrásokhoz

4.1.7. A kerékpáros turisztika lehetősége

2013-ban készült el az Által-ér völgyi kerékpárút, ami a Fényes Forrásvidék tőszomszédságából viszi a kerékpárost a 13 km-re levő dunamenti Dunaalmásra, vagy érkezteti éppen ide az ellenkező irányból. Várható, hogy későbbiekben a Duna déli partján haladó Eurovelo kerékpárút turistáinak lehetősége lesz Tata felé fordulni, és egy kis kitérővel megtekinteni a várost, vagy Vértesszőlős, Tatabánya, Majk irányában tovább haladni, egyszer akár a Velencei tóig kerékpárúton.

Számukra mindenképpen vonzó lesz a tatai Fényes Forrásvidék komplex programturisztikai szolgáltatásaival, főleg úgy, ha szállás- és más kínálataival a kerékpározók számára is megfelelő és izgalmas kiegészítő tevékenységet, műszaki és egyéb segítséget tud nyújtani.

Ugyanígy lehetőséget kell biztosítani, hogy a nem kerékpárral érkező más iránt érdeklődők, vagy akár a helyi és

környékbeli lakosok számára a kerékpározás is alternatíva lehessen, amire rendelkezésre áll a kölcsönözhető járműflotta, és minden szükséges kelléke.

Itt is kiemelt szerepe van a kerékpáros túraszezonban rendelkezésre álló, megfelelő kényelmi színvonalú szállásoknak, ami már fűthető szálláshelyet jelent.

Fejlesztés:

- szállásfejlesztésen belül a kerékpárosok igényeinek megfelelő szálláshelyek kialakítása, ezen belül is kempingfejlesztés
- eszközrendszer és infrastruktúra, kerékpárflotta és kölcsönző kialakítása
- kerékpáros információs központ

4.1.8. Családi és közösségi szabadidőpark

A fejlesztési program egyik legfontosabb része, hogy a Fényes Forrásvidék úgy az idelátogató turisták, szállóvendégek, búvárok, horgászok, tanösvénylátogatók mellett a helyiek és környékbeliek számára is bármikor a felüdülés, pihenés, közösségi program, játék és szórakozás színtere lehessen. Akár a hétvége egy napján, vagy hétköznapi délután is érdemes legyen idejönni, családdal, barátokkal, párban, de egyedül is.

Fontos tehát, hogy a hely jelentős része (*strand-, tanösvény és szállásrészen kívül*) szabadon és térítésmentesen látogatható legyen, ugyanakkor

rendelkezzen azokkal az extra szolgáltatásokkal, ami biztosítja a működést.

Fejlesztés:

- Családi, kisközösségi pihenőhelyek, főzőhelyek
- sportpályák, sportgépek, gyermek, ifjúsági játszóterek
- csónakázó és eszközkölcsonzó központ
- kültéri társasjátékok, minigolf, íjászbázis
- mini kalandpark

4.1.9. Vállalati és közösségi rendezvényhelyszín

A gazdaság szereplői egyre nagyobb jelentőséget tulajdonítanak a munkaerő megtartásának céljából is annak, hogy közösségeiket erősítendő szabadidős tevékenységet szervezzenek, családi nap, különböző tréningek, workshopok formájában. Ennek helyszínét értelemszerűen úgy választják meg, hogy az alapvető kínálat széles, izgalmas ennek a célnak megfelelő legyen.

A Fényes Forrásvidék meglévő és létrejövő kínálata, adottsága, mérete teljes mértékben alkalmas arra, hogy akár több napos rendezvényeknek otthont adjon. Ennek összes feltétele a többi szolgáltatásnál is, mint fejlesztési igény szerepel, de itt is fontos megemlíteni:

- szállásfejlesztés
- külső és beltéri közösségi terek létrehozása
- infrastruktúra minőségének fejlesztése
- eszközrendszer és technika megteremtése
- a szolgáltatások és programok minőségének fejlesztése

4.1.10. További fejlesztési alternatívák

A terület fejlesztésének tartalma és mélysége sok további lehetőséget hordoz magában, hiszen adott lehet további szomszédos területek bevonására, a meglévő adottságok pedig gazdag tárháza a fejlődésnek. Gondoljunk csak a kimeríthetetlen mennyiségű 20 fokos karsztvíz energetikai hasznosítására, vagy az egyedi látványú és hangulatú természetvédelmi terület egészségturisztikai szerepére.

5. Összefoglalás

A tatai Fényes Forrásvidék rendkívüli adottságokkal rendelkezik ahhoz, hogy Magyarország egyik kiemelt turisztikai vonzereje legyen:

- A turisztikai szempontból kiváló kondícióval rendelkező Tatán van
- Az itt feltörő több ezer köbméter 20 C fokos karsztvizet felszínre hozó források csodálatos látványvilágot, flórát és faunát hoztak létre, ami a teljes évben aktív
- A turisztikai és szabadidős programkínálat nagy hagyományokkal bír, ismert, sokoldalú és ma is jelen van, működik, és fejlesztést követően tökéletesen fenntartható

Ugyanakkor a jelen állapot az ebben a dokumentumban leírt okok miatt fejlesztést, átalakítást igényel, ami nem egy lehetséges alternatíva, hanem kényszer, ellenkező esetben alapvetően romlik, változik meg rossz irányba a jelenlegi helyzet is.

A fejlesztés tartalma:

az épített környezetben is a természet közelségének abszolút hangsúlyozása , épületek, utak, tárgyak stb.
rehabilitált vizek, kiváló minőségű, egész évben működő víziturisztikai szolgáltatásokkal, vízieszközökkel bejárható vízitúraútvonalakkal
modern technikával felszerelt ökostrand májustól szeptemberig három medencében, forrástóval, utóbbi egész évben szabadstrandként,
modern, fűthető szálláshelyek és kemping egész évben
modern szauna forrástóval , közösségi térrel, vendéglátással, szállással egész évben
élénk búvárturizmus rehabilitált egész évben élő, látványos vizekben, szállással, búvárközponttal, eszközökkel, programmal, oktatással
élénk helyi és horgászturizmus rehabilitált vizeken, szállással, modern infr., eszközökkel, kiegészítő programmal egész évben
Fényes tanösvény látogatás egész évben látványos forráshoz továbbépített cölöpsétányon
kerékpáros helyi és turisztikai központ az eurovelo-Által-ér völgyi, Vértesszőlős, Tatabánya, Majk, Oroszlány kerékpárútvonal első északi állomása, kerékpáros szolgáltatásokkal, kerékpáros, gördeszkás és görkorcsolyás pályákkal, szállással egész évben
közösségi szabadidőpark , szabadtéri, családi közösségi terekkel, főző-, pihenőhelyekkel, ehhez szükséges eszközökkel
felnőtt, ifjúsági és gyermek játszópark , modern játszóterekkel, sportpályákkal, és eszközökkel
vállalati és lakossági közösségi rendezvényhelyszín , jó minőségű rendezvényeszközökkel, szabad- és beltéri közösségi térrel.
természettudományi kutatóhely
egészségturisztikai, rehabilitációs, gyógyászati helyszín